

Očami médií: Tieto témy stretnutia agrárnych komôr krajín V4 zaujali najviac

Stretnutie agrárnych komôr krajín V4 v Modre vo veľkej miere zaujal aj médiá. Ponúkame najzaujímavejšie výstupy.

Boj o pôdu v strednej Európe

Jozef Sedlák; 01.10.2016; Pravda

Od Baltského mora až k Dunaju sa rozhorel boj o pôdu medzi domácimi a zahraničnými investormi. Cudzincov láka do krajín visegrádskej štvorky kvalitná pôda a cena, ktorá je ešte stále niekoľkonásobne nižšia ako v starých členských krajinách. Tri zo štyroch krajín visegrádskej štvorky sprísnilo zákony o nadobúdaní vlastníctva pôdy, ktoré neumožňujú alebo veľmi komplikujú cudzincom nákup pôdy. Západným krajinám sa to však nepáči.



Slovensko a Maďarsko by mali podľa Bruselu zmeniť legislatívu, inak im hrozia žaloby na európskom súde. Európska komisia tvrdí, že zákony o nadobúdaní pôdy diskriminujú občanov ostatných členských štátov. Poľsko, ktoré prijalo profarmársky zákon o pôde ako posledné v máji tohto roku, ešte reakciu Bruselu nepozná.

Poliaci pôdu zadefinovali ako najcennejšie národné bohatstvo. "Kedysi národy viedli vojny o územia, teda o pôdu, ktorá im poskytovala obživu," zdôraznil pre Pravdu Wiktor Smulewicz, predseda poľských samosprávnych roľníckych organizácií.

Poľnohospodárske samosprávy krajín V4 svoje zákony o pôde obhajujú a tlačia na svoje vlády, aby

urobili len minimálne alebo dokonca nijaké ústupky. Toto stanovisko potvrdili roľnícke samosprávy V4 aj na včerašom stretnutí v Modre. Tvrdia, že domáci poľnohospodári sú ohrození kapitálovo silnejšími cudzincami, ktorí ich oberajú o základný výrobný prostriedok. Strata pôdy môže oslabiť potravinovú sebestačnosť a do budúcnosti ešte viac zhoršiť kvalitu predávaných potravín. V obchodoch sa už teraz predáva len 40 percent potravín vyrobených na Slovensku.

Hoci na nákup pôdy cudzincami vládlo po vstupe nových členských krajín desať rokov moratórium, cudzinci sa k nej vedeli dostať. Na Slovensku to umožňoval napríklad devízový zákon pre kapitálovo zmiešané slovensko-zahraničné spoločnosti.

V Maďarsku a Poľsku vznikali obchodné spoločnosti, kde domáci občania nakupovali pôdu akoby pre seba, ale v skutočnosti boli zmluvne zviazaní postúpiť ju cudzincom, ktorí nákupy financovali. To vyvolalo vlnu nevôle medzi domácimi poľnohospodármi. Dožadovali sa sprísnenia legislatívy a Budapešť, následne aj Bratislava už v roku 2014 a Poľsko tohto roku prijali zákony, ktoré neumožňujú či komplikujú cudzincom prístup k pôde.

"Slovensko je pripravené urobiť určité zmeny v zákone o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskych pozemkov, ale v princípe sme proti tomu, aby sa zákon menil od základu," povedal po stretnutí šéfov agrárnych komôr visegrádskej štvorky Milan Semančík, predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory.

Brusel napadol v slovenskom zákone ustanovenie o tom, že cudzinec môže získať pôdu až po desaťročnom trvalom pobyte na Slovensku. V tomto bode je samospráva ochotná ustúpiť tlaku Európskej komisie. Zato však obhajuje podľa Bruselu kontroverzný paragraf, ktorý umožňuje predať pôdu najprv poľnohospodárovi hospodáriacemu v katastri danej obce a ak o ňu nemá záujem farmár v tejto obci, potom môže majiteľ pozemku predať pôdu poľnohospodárovi v susednej obci a napokon záujemcovi zo Slovenska. Slovenská samospráva bráni tiež ustanovenie zákona o tom, že nákup pôdy by mal byť viazaný na poľnohospodársku činnosť, aby sa tým zabránilo špekulatívnym nákupom pôdy.

Komora si nechala urobiť prieskum o tom, koľko pôdy je pod kontrolou poľnohospodárskych podnikov so zahraničným kapitálom. Na konci minulého roka 52 podnikov, majiteľmi ktorých sú cudzinci, hospodárilo dovedna na 75-tisíc hektároch pôdy. Toto číslo však bude podľa komory zrejme oveľa vyššie. Na Slovensku však niet inštitúcie, ktorá by presne evidovala transakcie s pôdou.



"Čím menej pôdy bude v rukách občanov Slovenska, tým viac si sťažíme výrobu vlastných potravín a prehĺbime závislosť od dovozu. Hospodárenie na pôde patrí medzi kľúčové aktivity tvorby vidieckeho prostredia a potravinovej bezpečnosti štátu. Nie sme za to, aby sa slovenská pôda len tak rozpredávala," tvrdí Semančík.

Česi sú liberálni, Maďari striktní

Nespokojnosť s tým, ako sa obchoduje s pôdou, vládne aj v Českej republike. "Sme jediná krajina v EÚ, ktorá nereguluje predaj pôdy. Jediné, čo česká vláda stopla, je predaj štátnej pôdy, lebo takmer všetku už vypredala a štátu zostalo len niekoľko desiatok tisíc hektárov," povedal viceprezident českej Agrárnej komory Václav Hlaváček.

Českí poľnohospodári už predložili návrh zákona, ktorý by reguloval trh s pôdou, ale nenašiel dostatočnú podporu vo vláde ani v parlamente. Oveľa striktnejšie sa k predaju pôdy postavili Maďari a Poliaci.

"Maďarsko prijalo v máji roku 2014 zákon, ktorý vnáša jasné pravidlá do nadobúdania pôdy. Tie teraz napadla Európska komisia, pretože sme vraj porušili naše záväzky z prístupovej zmluvy do Európskej únie," povedal Balász Györffy, ktorý vedie maďarskú roľnícku samosprávu. Györffy konštatoval, že únia síce pripúšťa, aby jednotlivé členské štáty v rámci rozvoja rodinného podnikania regulovali aj trh s pôdou, ale keď dôjde na lámanie chleba, má nespočetne výhrad k spôsobu, akým to daná členská krajina urobila. Teoreticky regulovať môžete, ale prakticky to k ničomu nevedie," uviedol Györffy.

Maďarská regulácia trhu spočíva v tom, že poľnohospodársku pôdu môže nakupovať iba fyzická osoba s maďarským občianstvom, pričom plocha je limitovaná 300 hektármi, v prípade prenájmu výmerou 1 200, respektíve plochou 1 800 hektárov, ak firma vyrába napríklad osivá alebo má veľkú živočíšnu výrobu. Maďari zamedzili špekulatívnym nákupom pôdy na základe tzv. vreckových zmlúv.

Teraz ju môžu ju nakupovať len ľudia, ktorí na pôde hospodária, ale nie lekári či právnici z Budapešti či investičné skupiny, ktoré pôdu chápu ako prostriedok na výnosné zhodnotenie peňazí.

Aj Poľsko reguluje predaj pôdy

Podnetom na prijatie zákona stanovujúceho pravidlá nákupu a predaja pôdy v Poľsku boli podľa Smulewicza rastúce špekulácie. Vznikali rôzne spoločnosti s neprehľadnou vlastníckou štruktúrou, ktoré nakupovali pôdu z vyložene špekulatívnych dôvodov. Šlo ťažko dokladovať, do akej miery to bol domáci a do akej zahraničný kapitál. Výsledkom bolo zdražovanie pôdy. "Zákon bol reakciou aj na tento jav, pretože ani tri generácie roľníkov by neboli schopné zaplatiť pôdu, ktorú by sa boli rozhodli kúpiť," povedal Wiktor Smulewicz. Aj v Poľsku podobne ako v Maďarsku je možné nakúpiť len 300 hektárov poľnohospodárskej pôdy.

Maďari sa posudzovania svojho zákona Bruselom neobávajú. "Maďarsko sa ani doteraz nezľaklo konfrontácie svojho postupu Európskou úniou a nezľakne sa ani teraz," vyhlásil Balázs Györfy. Poliari na vyjadrenie Bruselu ešte len čakajú. Predstavitel poľských roľníkov však povedal, že únia nie je spoločenstvom samým pre seba, ale mala by slúžiť všetkým členským krajinám rovnako a mať na ne rovnaký meter.

To prízvukoval aj zástupca českej Agrárnej komory Václav Hlaváček, keď povedal, že EÚ by mala mať buď jeden zákon platný rovnako pre všetkých, alebo ponechať členským štátom v obchode s pôdou voľnú ruku. V tejto súvislosti poukázal na Rakúsko, ktoré reguluje predaj a nákup pôdy desiatimi opatreniami a každý ich rešpektuje.

Komisia zrejme bude posudzovať zákon každej krajiny oddelene. Na začiatku leta povedal šéf zastúpenia Európskej komisie na Slovensku Dušan Chrenek Pravde, že Brusel v prvom rade teraz očakáva, či Slovensko zmení zákon tak, aby nebol diskriminačný. Ak tak neurobí, kauza môže ísť na európsky súd. Vláda chystá novelu zákona. Aká bude jej konečná podoba, to ukáže už táto jeseň, keď by sa mala novela prerokovať v parlamente.



Čím menej pôdy bude v rukách občanov Slovenska, tým viac si sťažíme výrobu vlastných potravín a prehĺbime závislosť od dovozu. Milan Semančík predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory

Ako zákonmi regulujú obchod s pôdou krajiny V4

Slovensko

Podmieňuje predaj poľnohospodárskej pôdy aktívnym poľnohospodárom. Prednosť majú farmári z danej obce, potom susednej, zo Slovenska. Cudzinci musia mať 10 rokov pobyt na Slovensku a sú poslední v poradí pri možnosti nákupu pôdy.

Maďarsko

V krajine môže nakupovať pôdu len fyzická osoba s maďarským občianstvom. Predaj je obmedzený hranicou 300 hektárov pôdy, nájomné je možné do 1 200, respektíve do 1 800 hektárov pôdy. Brusel čaká, že podobne ako Slovensko zmení svoju legislatívu aj Budapešť.

Česko

Nerozlišuje striktné, kto je kto pri nákupe pôdy. Minulo však už svoj rezervoár štátnej pôdy a zakázalo jej predaj, pretože štát má už len minimálnu zásobu štátnej pôdy.

Polsko

Definuje pôdu ako najcennejšie národné bohatstvo. Zastavilo predaj štátnej pôdy, hoci jej má štát ešte 1,5 milióna hektárov, bola totiž predmetom špekulácií. Takisto obmedzuje nákup hranicou 300

hektárov. Pôdu môžu nadobúdať len aktívni farmári.

Pozrite si aj reportáž TV JOJ [V4 o konkurencieschopnosti](#). Nájdete ju v čase od 25:08.